ŠPECIFIKÁ VIDIECKEHO TURIZMU V MIKROREGIÓNOCH HRON A BIELY KAMEŇ V OKRESE LEVICE

Jana Némethová, Martin Kajanovič

Abstract

The article is focused on comparison of the microregions the name: Association of rural tourism Hron and Association of rural tourism Biely kameň in the field of rural tourism. At first is focused on the task of contemporary existence and working of rural tourism in both microregions, as well as on theirs further possibilities of development and the latent potential of these areas. Article compared the conditions of tourism of the both studied microregions, mainly localization, realization and selective conditions. In the conclusion article tried to summarize and evaluate acquired facts and knowledge. By means of this work was tried not only to point on disparities of both regions in the sphere of rural tourism, but also aim to show on possibilities of its development and eventual cooperation in between.

Keywords: rural areas, rural tourism, association of rural tourism Hron, association of rural tourism Biely kameň, tourism conditions

Úvod

Vidiecky turizmus predstavuje faktor stabilizácie sociálneho rozvoja a ekonomických sfér vidieka. Relatívne nízke vstupné investície môžu v pomerne krátkej dobe priniesť vidieckym oblastiam premenu vidieka, najmä v hospodárskych a v sociálnych oblastiach. V súvislosti s rozvojom vidieckeho turizmu a jeho stabilizačným vplyvom na ekonomiku vidieka je tiež samozrejmosťou aj jeho úloha v znižovaní nezamestnanosti vidieckych oblastí. Z toho vyplýva, že vidiecky turizmus má ako súčasť cestovného ruchu nezanedbateľné prínosy v sociálnej i v hospodárskej sfére. Neoddeliteľnou súčasťou moderného pohľadu na rozvoj regiónov sú prvky zachovania a ochrany prírodných i kultúrnych pamiatok, čím spĺňa funkciu prostriedku ochrany životného prostredia. Preto súčasťou mnohých programov pre rozvoj vidieckeho turizmu je zachovanie a zatraktívnenie niektorých prírodných a kultúrnych pamiatok v daných oblastiach. Možno najdôležitejšou úlohou v rámci vidieckeho turizmu je práve pobyt v čistejšom a zdravšom prostredí. Nárast záujmu o rekreáciu prostredníctvom vidieckeho turizmu je možné vysvetliť i potrebou ľudí z urbánnych regiónov priblížiť sa opäť viac k prírode. Cieľom príspevku je porovnanie mikroregiónov Združenie vidieckeho turizmu Hron (ZVT Hron) a Združenie vidieckeho turizmu Biely kameň (ZVT Biely kameň). To však zahŕňa

analýzu lokalizačných a realizačných predpokladov a ich priestorové rozmiestnenie. Kvalita realizačných predpokladov a návštevnosť sledovaných území bola analyzovaná na základe ankety, ktorá prebiehala v jednotlivých obciach oboch mikroregiónov.

Teoreticko-metodické východiská

Skúmanou problematikou zameranou na vidiecky turizmus sa zaoberajú viacerí autori napr. Mariot (1983) vo svojej práci sa venuje hlavne charakteristike predpokladov cestovného ruchu a práca od Krogmanna (2005) sa zaoberá aktuálnymi možnosťami využitia územia Nitrianskeho kraja z hľadiska cestovného ruchu. Cestovný ruch sa stal v ostatných desaťročiach významným celosvetovým fenoménom ako súčasť tzv. priemyslu voľného času (Babinský, J., Babinský M., 2004). Podľa definície Svetovej organizácie cestovného ruchu (World Tourism Organization – WTO) pod pojmom cestovný ruch v širšom slova zmysle rozumieme všetok pohyb človeka mimo miesta bydliska okrem jeho cesty do práce počas doby kratšej ako jeden ucelený rok s cieľom zotavenia, kúpeľnej liečby, poznávania, kultúrneho i športového vyžitia a služobných ciest (Habán, Otepka, 2004). Vidiecky turizmus je súčasťou cestovného ruchu. Babinský, J., Babinský, M. (2004) pod vidieckou turistikou vo všeobecnosti chápu rekreačné činnosti, využívanie voľného času na vidieku s možnosťou ubytovania v rodinách, vo vidieckych domoch alebo v účelových ubytovacích zariadeniach. Cieľom vidieckej turistiky je zníženie nezamestnanosti, rast konkurencie, rozvoj infraštruktúry, ochrana životného prostredia, rozvoj služieb, rozvoj vidieka a poľnohospodárstva (www.lexikon.sk). Definovaniu pojmu mikroregión sa venujú práce napr. od Krnáča (2002) a Rusnáka (1996). Podľa Krnáča (2002) je mikroregión inštitúcia s vlastnou organizačnou štruktúrou, v ktorej je združených niekoľko obcí spojených ekonomicky alebo geograficky, aby spoločne riešili určité nadobecné problémy alebo plánovali svoj rozvoj. To znamená, že v rámci mikroregiónu sa združujú obce, ktoré majú záujem o rozvoj regiónu a sú ochotné v záujme tohto cieľa úzko spolupracovať. Združenia obcí mikroregiónu majú charakter dobrovoľných nepolitických záujmových združení právnických subjektov alebo občianskych združení. Podľa Rusnáka (1996) je mikroregión dobrovoľné združenie obcí so spoločnou sociálnou, ekonomickou a geografickou problematikou, ktoré sú schopné vytvoriť vlastný identický rozvojový program na báze využitia miestnych zdrojov a inovatívnych postupov na princípe partnerstva a spolupráce. Sú to spoločenstvá obcí a možný predpoklad vytvorenia vlastnej administratívno-správnej jednotky s delegovaním kompetencií obecnej samosprávy najmä v oblasti sociálnoekonomického rozvoja, územného plánovania, životného prostredia, stavebného poriadku, riadenia verejného sektora, bytovej politiky a investičnej výstavby.

Pri písaní príspevku sme použili materiály rôznych inštitúcií ako sú napr.

Krajská knižnica v Nitre, knižnica Slovenskej poľnohospodárskej univerzity a Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre, Obecné úrady skúmaných obcí, Štatistický úrad v Nitre a Pamiatkový ústav v Nitre. Metóda terénneho výskumu tvorí dôležitý základ príspevku, pomocou ankety bola zisťovaná percepcia kvality realizačných predpokladov obyvateľmi a návštevníkmi skúmaných území ako aj návštevnosť týchto území. Ďalšími použitými metódami boli štatistické a matematické metódy, grafické a viaceré kartografické metódy.

Vymedzenie sledovaných mikroregiónov

Mikroregióny Združenie vidieckeho turizmu (ZVT) Hron a Biely kameň sa nachádzajú v Nitrianskom kraji v okrese Levice (mapa 1). Z hľadiska regionalizácie cestovného ruchu Slovenska mikroregióny patria do Ipeľského regiónu cestovného ruchu. Uvedený región je zaradený do 4. kategórie, do ktorej sú začlenené regióny s prevažujúcim významom na regionálnej úrovni. Z toho vyplýva, že je to územie menej atraktívne z hľadiska cestovného ruchu. ZVT Hron bolo založené v roku 1999 obcami Starý Tekov, Horná Seč, Kalná nad Hronom a Jur nad Hronom. V roku 2006 vstúpili do Združenia vidieckeho turizmu obce Dolná Seč, Vyšné nad Hronom, Tekovský Hrádok, Turá, Nový Tekov a Starý Hrádok. V roku 2007 pristúpili 2 obce a to Šarovce a Žemliare. Sídлом ZVT Hron je obec Horná Seč. Cieľom vzniku Združenia vidieckeho turizmu Hron bolo a je hľadať, podporiť a vytvárať nové pracovné príležitosti v oblasti vidieckeho turizmu a v službách, zachovávať kultúrne dedičstvo a zvyšovať kvalitu života na vidieku. Rozloha ZVT je 166 km², počet obyvateľov 8935 (stav k 31.12.2012). Hustota obyvateľstva dosahuje hodnotu 54 obyv./km². V sledovanom území sa celkovo nachádza 12 obcí. Ďalší mikroregión Združenie vidieckeho turizmu Biely kameň bol založený v roku 2001 obcami Santovka, Bory a Domadice. V roku 2007 do ZVT Biely kameň vstúpili obce Brhlovce a Demandice. Sídлом združenia je obec Santovka. Cieľom združenia je podporiť a koordinovať spoločné projekty zamerané na výstavbu kanalizácií a vodovodov, rozvoj cestovného ruchu a vidieckeho turizmu, podpora a rozvoj športu a rozvoj ľudských zdrojov. Vo vzťahu k svojim členom združenie vykonáva koordinačnú, iniciatívnu a metodicko-informačnú funkciu. Rozloha sledovaného združenia je 75,60 km², počet obyvateľov 2 641 (stav k 31.12.2012) a hustota obyvateľstva dosahuje hodnotu 35 obyv./km².

Lokalizačné predpoklady pre rozvoj vidieckeho turizmu

Prvoradou podmienkou, aby krajina splňala rekreačnú funkciu, je jej schopnosť iniciovať premiestňovanie obyvateľstva z miesta trvalého bydliska do miesta rekreácie (Krogmann, 2005). Podľa Mariota (1983) sa predpoklady cestovného ruchu delia na lokalizačné, realizačné a selektívne. Lokalizačné

predpoklady sú členené na dve skupiny – **prírodné a kultúrno-správne predpoklady**, pričom do prírodných predpokladov patrí reliéf, klíma, vodstvo, rastlinstvo, živočíšstvo a ochrana prírody. Do kultúrno-správnych predpokladov patria kultúrne pamiatky, centrálné inštitúcie a kultúrno-spoločenské a športové podujatia.

Mapa 1: Vymedzenie sledovaného územia

Map 1: Definition of the reference area

Zdroj: terénny výskum, 2008

© Design M. Kajanovič, 2009
by AKSR 2.0 a

Prírodné predpoklady

Z analýz vzťahov medzi **reliéfom** a cestovným ruchom vyplýva, že k základným charakteristikám, ktoré vyjadrujú rôzne vlastnosti reliéfu a majú vplyv na rozšírenie a kvalitu podmienok cestovného ruchu možno zaradiť: nadmorskú výšku, relatívnu výškovú členitosť reliéfu, sklon reliéfu, expozíciu reliéfu, výskyt kontrastných foriem reliéfu a estetickú hodnotu výhľadov do okolia (Mariot, 1983). **Nadmorská výška v mikroregióne ZVT Hron** sa pohybuje od 138 m n. m. (obec Šarovce) po 350 m n. m. (Veľká Vápenná, kataster obce Nový Tekov). Takmer celé sledované územie patrí do geomorfologického celku Podunajská pahorkatina, ktorý sa vyznačuje tým, že nadmorská výška nepresahuje 300 m n. m., je tu zastúpený rovinatý typ reliéfu, ktorý sa z hľadiska cestovného ruchu a vidieckej turistiky môže využívať na rekreačné účely ako poľovníctvo, cykloturistiku, záhradkárčenie ale aj na agroturistiku. Severnú časť daného územia zaberajú Štiavnické vrchy s oddielom Kozmálovské vršky, ktorý je charakteristický tým, že nadmorská výška tu vystupuje nad 300 m n. m. Prevažuje tu reliéf pahorkatín, ktorý možno využívať na cykloturistiku, poľovníctvo. V tejto oblasti si predpoklady na chatovú oblasť. **Najnižšia nadmorská výška v mikroregióne ZVT Biely kameň** je 135 m n. m. (obec Santovka) a najvyššia 284 m n. m. (obec Brhlavce). V sledovanom území sa nachádza len rovinatý typ reliéfu, ktorý je z hľadiska cestovného ruchu a vidieckej turistiky vhodný na agroturistiku, cykloturistiku, záhradkárčenie a poľovníctvo. Údaje o **relatívnej výškovej členitosti** reliéfu poskytujú informácie iba o rozdieloch medzi absolútnou výškou najvyššie a najnižšie položeného miesta (Mariot, 1983). Relatívna výšková členitosť reliéfu jednotlivých obcí **ZVT Hron a Biely kameň** je znázornená v mape 2, je rozdelená do piatich intervalov, na základe ktorých môžeme hodnotiť atraktivitu reliéfu v daných obciach. Obce ZVT Biely kameň sa vyznačujú väčšou atraktivitou reliéfu.

Sklon reliéfu úzko súvisí s relatívnou výškovou členitosťou reliéfu. Údaje o sklone reliéfu sú dôležitým kritériom na určenie vhodnosti reliéfu pre rôzne druhy rekreačných aktivít. Podľa Zvaru a Gašpara (2002) má prevažná časť územia **ZVT Hron** sklon reliéfu menší ako 1°. Tento sklon reliéfu je vhodný na loptové hry, pasívny odpočinok, poľovníctvo, záhradkárčenie, cykloturistiku a vodné športy. V severnej časti daného územia sklon reliéfu stúpa, kde Kozmálovské vršky v obci Nový Tekov dosahujú sklon od 6° - 20°. V tomto type sklonu sa dajú uskutočňovať rekreačné aktivity ako chatárenie, turistika, poľovníctvo, záhradkárčenie a sánkovanie. **Sklon reliéfu v ZVT Biely kameň** je z hľadiska vidieckej turistiky a cestovného ruchu atraktívnejší ako v ZVT Hron, pretože prevažná časť územia dosahuje sklon 2° - 12°.

Ďalším významným prvkom lokalizačných predpokladov, ktorý ovplyvňuje rozšírenie cestovného ruchu je **klíma**. Územie oboch Združení vidieckeho turizmu sa podľa Končeka (1980) nachádza v teplej oblasti, ktorá do daného územia

zasahuje dvomi okrskami: teplý, suchý s miernou zimou a okrsok teplý, mierne suchý s miernou zimou. Pre celé územie je charakteristická nížinná klíma s dlhým, teplým a suchým letom, mierne teplou, suchou zimou (Tarábek, 1980).

Mapa 2: Relatívna výšková členitosť v sledovanom území

Map 2: Relative elevation of terrain in the study area

© Design M. Kajanovič, 2009
by AKSR 2.0 a

Reliéf a klíma formujú relatívne homogénnu štruktúru podmienok pre rozvoj cestovného ruchu aj na území s väčšou rozlohou. Na rozdiel od nich majú lokalizačné predpoklady cestovného ruchu formované priaznivými hydrologickými pomermi iba bodové, líniové alebo územne výrazne ohraničené teritoriálne dimenzie, ktoré nie sú plošne kontinuálne. Delenie hydrosféry na **podzemné a povrchové vody** umožňuje študovať aj základné rozdiely vo využívaní rôznych území pre cestovný ruch (Mariot, 1983). Najvýznamnejším podporujúcim faktorom rozvoja cestovného ruchu sú **termálne pramene**. V interakcii s priaznivými klimatickými pomermi sa stali základom pre existenciu areálov s termálnymi kúpaliskami s rekreačnou a čiastočne aj zdravotnou funkciou (Krogmann, 2005). V **ZVT Hron** sa areály s termálnymi kúpaliskami s rekreačnou alebo zdravotnou funkciou nevyskytujú. V **ZVT Biely kameň** sú tieto areály zastúpené len v obci Santovka. Termálne pramene v Santovke sú súčasťou levicekej žriedelnej línie.

Povrchové vody sú jedným z najvýznamnejších lokalizačných činiteľov pre rozvoj letnej návštevnosti v daných Združeníach vidieckeho turizmu. Prevažná časť územia **ZVT Hron** patrí do povodia rieky Hron, okrem severozápadnej časti obce Nový Tekov ktorá patrí do povodia rieky Nitra. Turistické využitie rieky Hron je vzhľadom na znečistenie obmedzené iba na vodnú turistiku. V **ZVT Biely kameň** sa vodné nádrže vyskytujú v omnoho menšom počte a tiež slúžia len na zavlažovanie a rybárstvo. Percentuálne zastúpenie vodných plôch v daných obciach v jednotlivých združeníach nám znázorňuje mapa 3.

Rastlinstvo je z pohľadu cestovného ruchu nezastupiteľné, pretože dotvára celkový charakter krajiny a výrazne sa podieľa na jej estetickej hodnote. Okrem toho je svojim zdravotným a hygienickým významom schopné realizovať základnú funkciu cestovného ruchu, ktorou je obnova fyzických a psychických síl človeka (Krogmann, 2005). Hodnotenie významu vegetácie ako činiteľa, ktorý podporuje rozvoj cestovného ruchu sa uvádza prostredníctvom hodnotenia atraktívnosti a rekreačného využitia lesa. Táto tradícia súvisí s tým, že lesné porasty predstavujú hlavné územia záujmu účastníkov cestovného ruchu, kým plošne väčšie nezalesnené územia s bylinnou vegetáciou sa zvyčajne hodnotia ako menej príťažlivé (Mariot, 1983). Celková plocha ZVT Hron je 16 611 ha, z toho **lesná plocha** predstavuje 1 672 ha (10 %), čo je veľmi málo. Združenie vidieckeho turizmu Biely kameň má celkovú plochu 7 559 ha, z toho lesná plocha má 989,8 ha (13,1 %). Percentuálne zastúpenie lesov z celkovej plochy obcí v sledovaných územiach nám znázorňuje mapa 4. Obce nachádzajúce sa v ZVT Hron majú nízke percento zalesnenia svojich obcí oproti obciam v ZVT Biely kameň.

Špecifický význam pre rozvoj cestovného ruchu ako aj vidieckej turistiky majú **vinohrady**. Celková plocha vinohradov v Združení vidieckeho turizmu Hron je 76,95 ha (0,46 %), z ktorých najviac je v obci Nový Tekov (50,8 ha). Pestovanie viniča a dorábanie vína v obci Nový Tekov má dávnu tradíciu, čoho dôkazom je i symbol strapca v erbe obce. Vinohradnícka tradícia pretrvala v obci dodnes.

Vinohrady začínajú na úpätí Štiavnických vrchov a tiahnu sa severným okrajom Tekovského regiónu až po Pukanec. V menšej miere sú vinohrady zastúpené v ZVT Hron už len obcou Kalná nad Hronom. Celková plocha vinohradov v Združení vidieckeho turizmu Biely kameň je 173,1 ha (2,29 %) z toho najviac je v obci Domadice (84,7 ha) a Demandice (43,6 ha). Z týchto údajov nám vyplýva, že ZVT Biely kameň má dobré predpoklady aj na rozvoj vidieckej turistiky v oblasti vinohradníctva (vinné cesty, tradície spojené s vínom, ochutnávky tunajších vín, návšteva hajlochov).

Mapa 3: Zastúpenie vodných plôch na území ZVT Hron a ZVT Biely kameň

Map 3: Presence of water bodies in the territory ZVT Hron and ZVT Biely kameň

Zdroj: Krajská správa ŠÚ v Nitre, 2008

© Design M. Kajanovič, 2009
by AKSR 2.0 a

Mapa 4: Zastúpenie lesov v obciach ZVT Hron a ZVT Biely kameň

Map 4: Representation of forests in the villages of ZVT Hron and ZVT Biely kameň

Zdroj: Krajská správa ŠÚ v Nitre, 2008

© Design M. Kajanovič, 2009
by AKSR 2.0 a

Vplyv **fauny** na rozvoj cestovného ruchu určujú predovšetkým možnosti poľovníctva a rybolovu. Dôležitým znakom vplyvov poľovníctva a rybárstva na cestovný ruch je špecifický časový rytmus, ktorý určuje obdobie povoleného odstrelu lovej zveri a chytania rýb (Mariot, 1983). K rozvoju vidieckeho turizmu v **ZVT Hron** slúži šesť poľovných revírov a to poľovný revír Dudok (Nový Tekov), Pohronie (Kálná nad Hronom), Bažant (Šarovce), Nimród (Jur nad

Hronom), Hronské údolie (Dolná Seč) a Hronská dolina (Starý Tekov). V daných poľovných revíroch sa vo veľkom množstve vyskytujú srnčia zver, zajac, bažant a v menšom diviacia a danielia zver. V obci Starý Tekov sídli penzión Bažantnica, ktorý sa zaoberá agroturistikou, poľovnou turistikou, lovom bažantov a ponúka návštevníkom prehliadku exotických druhov bažantov. Taktiež sa zaoberá chovom bažanta poľovného a tiež okrasných druhov bažantov. Dominantou tohto chovu je bažant kráľovský. Penzión svojim orientovaným programom chce prispieť k udržiavaniu a rozšíreniu genofondu bažantov ako aj prispieť k zazverovaniu domácich poľovných revírov (www.tassat.sk). V danom zariadení sa nachádza aj poľovnícky salónik. Účelom rybolovu slúži v sledovanom území viacero vodných nádrží (rybníkov), kde sa chovajú prevažne kapor obyčajný dunajský (*Cyprinus carpio carpio*) a karas obyčajný (*Carassius carassius*). Dobré možnosti na rybolov ponúka tiež rieka Hron, ktorá patrí medzi významné rybárske lokality. Nachádzajú sa tu ryby ako mrena obyčajná (*Barbus barbus*), ostriež obyčajný (*Perca fluviatilis*), jalec hlavatý (*Leuciscus cephatus*) a lieň obyčajný (*Tinca tinca*).

V **ZVT Biely kameň** sa nachádzajú tri poľovné revíry: Biely kameň (Domadice), Kapsát (Brhlovce) a Trojchotár (Santovka, Demandice, Dolné Semerovce). Tieto poľovné revíry poskytujú lepšie možnosti na poľovačku ako v ZVT Hron, pretože sa tu vyskytuje väčšie množstvo srnčej no najmä jelenej a diviacej zveri. Tiež sa tu dá poľovať na bažantov. Možnosti rybolovu v danom území sú podstatne horšie ako v Združení vidieckeho turizmu Hron a to hlavne z toho dôvodu, že sa tu vyskytuje málo vodných nádrží a rieka Búr neponúka také možnosti rybolovu ako rieka Hron.

Osobitné postavenie pri hodnotení atraktívnosti vegetácie pre cestovný ruch majú **chránené územia**. V **ZVT Hron** sa nachádzajú len chránené stromy, ktoré rastú v obci Kalná nad Hronom a sú to tzv. Kalnianské topole. Sú to dva stromy topoľov čiernych (*Populus nigra*). V **ZVT Biely kameň** sa nachádza chránený areál Santovský park, prírodná pamiatka Travertínová kopa a chránený strom Santovská lipa. Všetky chránené územia sa nachádzajú v obci Santovka. Santovský park má rozlohu 49 864 m² a bol vyhlásený v roku 1984. Santovka a okolie je z hľadiska výskytu travertínu v okrese Levice najznámejšia a súčasne aj plošne najväčšia. Travertínová kopa, ktorá bola vyhlásená v roku 1958 za chránený prírodný výtvor (dnes prírodná pamiatka) sa nachádza uprostred obce 15 m od štátnej cesty Levice – Šahy a má rozlohu 140 m². Santovská lipa je lipa malolistá (*Tilia cordata*) sa nachádza v Santovskom parku, obvod kmeňa je 470 cm, výška 20 m, priemer koruny 8 m a vek stromu je 320 rokov.

Syntetické hodnotenie prírodných predpokladov

Atraktivitu obcí sledovaných Združení vidieckeho turizmu sme hodnotili na základe súčtu bodov získaných pri relatívnej výške (mapa 2), vodných plôch (mapa 3) a lesného porastu (mapa 4). Vznikol nám tak nasledovný matematický vzorec: A

= $R + V + L$, kde **A** je atraktivita, **R** relatívna výška, **V** vodná plocha a **L** lesná plocha. Obce sme tak rozdelili do piatich intervalov podľa stupňa atraktivity. Vychádzali sme z práce Krogmanna (2005). Prvý a druhý stupeň atraktivity sa nachádza len na území ZVT Hron a takmer polovica obcí je v treťom stupni atraktívnosti na základe čoho môžeme tvrdiť, že predmetné územie je priemerne atraktívne (mapa 5). Na území ZVT Biely kameň sa podľa mapy 5 nenachádza prvý, druhý a ani tretí stupeň atraktivity, ale väčšina obcí patrí do štvrtého stupňa atraktivity. Zo získaných údajov zaradujeme ZVT Biely kameň do územia s vysokou atraktivitou.

Môžeme konštatovať, že **ZVT Biely kameň** je v rámci hodnotenia prírodných predpokladov atraktívnejšie ako ZVT Hron. Je to spôsobené hlavne tým, že sa tu síce nachádza malé percento vodných plôch, ale je tu vysoký podiel lesov a dobrá relatívna výška, čo by mohlo viesť po dobudovaní materiálno – technickej základne k rozvoju vidieckej turistiky a tým by sa vytvorili podmienky pre krátkodobý ako aj dlhodobý cestovný ruch. Pozitívum pre ZVT Biely kameň je aj väčšia plocha vinogradov a výskyt termálneho prameňa v obci Santovka. Naopak, **ZVT Hron** v hodnotení prírodných predpokladov neuspel, pretože disponuje malou plochou lesov (okrem obcí Kalná nad Hronom a Nový Tekov) a nízkou relatívnou výškou (okrem obce Nový Tekov). Jediným veľkým pozitívom pre sledované územie je to, že pri priaznivých klimatických podmienkach sa tu vytvárajú dobré predpoklady pre rozvoj vidieckej turistiky s využívaním vodných plôch a riek, ktoré sa v danom území vyskytujú oveľa viac ako v ZVT Biely kameň. Najväčší rekreačný potenciál poskytuje sledovanému územiu práve rieka Hron, ktorá je vhodná pre krátkodobý ale aj dlhodobý cestovný ruch s možnosťou vodných športov.

Kultúrne – správne predpoklady

Okrem prírodných krás a čistého prostredia môžeme na vidieku nájsť mnohé zaujímavé, aj keď často zabudnuté kultúrne a historické pamiatky, ktoré patria, okrem výnimiek, k najmenej využívaným súčasťam národného dedičstva.

Kultúrne pamiatky

Kultúrne-historické pamiatky nachádzajúce sa v **ZVT Hron a Biely kameň** sú znázornené v mape 6 a 7. Na území **ZVT Hron** sa nachádza šesť národných kultúrnych pamiatok z čoho štyri sa nachádzajú v obci **Starý Tekov**:

- *rímsko-katolícky kostol Nanebovzatia Panny Márie* z 13. stor. postavený v gotickom slohu,
- *pomník Jána Palárika* (v obci pôsobil ako kaplán v revolučných rokoch 1848), *pomník na pamiatku padlých v oboch svetových vojnách a v SNP*,
- archeologická lokalita *Varhegy – Hradisko slovanské a Varhegy-cintorín*, kde bolo objavené sídlisko a pohrebisko z veľkomoravskej

doby. V minulosti sa tu nachádzal aj pôvodný zemný hrad - Várhed', ktorý sa vďaka výhodnej polohe stal čoskoro župným sídlom. Koncom 13. stor. bol pánom hradu Matúš Čák Trenčiansky.

- *barokové súsošie kalvárie z 18. storočia.*

Mapa 5: Syntetické hodnotenie obcí ZVT Hron a Biely Kameň na základe stupňa atraktivity prírodných pomerov

Map 5: Synthetic evaluation municipalities ZVT Hron and Biely Kameň to the level of attractiveness of natural conditions

V obci **Kalná nad Hronom** sa nachádza národná kultúrna pamiatka *Domu bojovej slávy*. Prvá výstava sa uskutočnila 8. mája 1974. Sústredené sú tu exponáty a dokumenty o bojoch sovietskych vojakov proti Nemcom v okrese Levice. Známe sú hlavne Dolnohronské boje, ktoré sa každoročné konajú v obci. Pred múzeom je vystavený sovietsky tank č. 253, jeden zo symbolov 2. svetovej vojny. Poslednou národnou kultúrnou pamiatkou v ZVT Hron je *rímskokatolícky kostol sv. Juraja*, postavený v románskom slohu v druhej polovici 13. storočia v obci **Jur nad Hronom**.

Mapa 6: Kultúrno-historické pamiatky v ZVT Hron

Map 6: Cultural and historical monuments in ZVT Hron

Zdroj: terénny výskum, 2008

© Design M. Kajanovič
by AKSR 2.0 a

V **ZVT Biely Kameň** sa nachádza jedna pamiatka ľudovej architektúry a päť národných kultúrnych pamiatok:

- *skalné obydlia* v **Brhlovciach**, ktoré boli vyhlásené v roku 1983 za pamiatkovú rezerváciu ľudovej architektúry, v ktorej sa nachádza 25 chránených hospodárskych dvorov. Obydlia vytesané do vulkanického tufu spomína vo svojom encyklopedickom diele *Notitia Hungariae novae historico-geographica* už v roku 1742 slovenský polyhistor Matej Bel. Miestna tradícia uvádza ako obdobie a príčinu vznik skalných obydlií v časoch tureckej expanzie v 16. - 17. storočí.
- Historické dominanty obce **Brhlovce**, ktoré patria medzi národné kultúrne pamiatky, predstavujú tiež *kaštieľ* a *kostol*, oba postavené v 18. storočí. Kaštieľ postavili talianski majstri v neskorobarokovom štýle v roku 1756 a od svojho vzniku prešiel len drobnými úpravami. Neďaleko kaštieľa stojí *katolícky Kostol Sedembolestnej Panny Márie* postavený v rokoch 1760-1772 v neskorobarokovom štýle.
- Medzi národné kultúrne pamiatky v obci **Bory** patrí *ľudový dom*, *stodola* a *vahadlová Studňa*. Ľudový dom je budova so sedlovou strechou, s tromi oknami a je obrátená smerom k hlavnej ceste. Na drevenom štíte je čitateľný rok 1890. Dom pozostáva z kuchyne, prednej a zadnej izby. Vo dvore je vahadlová studňa a za budovou je postavená kamenná stodola.
- V **Santovke** sa nachádza národná kultúrna pamiatka *Filagória* z konca 19. storočia, ktorú postavili nad prameňom Santovky v roku 1887. Pôvodne bola výstavným pavilónom v Budapešti. V drevenom altánku návštevníkom výstavy ponúkali santovskú minerálnu vodu. Po výstave filagóriu rozobrali, previezli do Santovky a znovu postavili neďaleko závodu na plnenie minerálky. Počas letných večerov v nej usporadúvali tanečné zábavy. Filagória dodnes stojí v santovskom parku. Ďalšou národnou kultúrnou pamiatkou v obci Santovka je *rímskokatolícky kostol Nanebovzatia Panny Márie* z roku 1755.

Centrálné inštitúcie sú v oboch regiónoch zastúpené len obecnými úradmi, základnými školami a poštami. **Kultúrne a športové podujatia** sú predmetom krátkodobého cestovného ruchu na ktorom sa zhromažďujú návštevníci predovšetkým z regiónu, až potom z celej republiky alebo zahraničia. Význam týchto podujatí spočíva najmä v popularizovaní regiónu i mimo jeho hraníc (Kopšo, 1992). Medzi najznámejšie kultúrne podujatia v **ZVT Hron** patrí *karnevalový splav Hrona*, ktorý organizuje obec Jur nad Hronom. Ide o špeciálny splav na exotických plavidlách, ktoré si záujemcovia vyhotovujú podľa fantázie. Akcia nadobudla časom charakter vodného karnevalu a zúčastňuje sa jej čoraz viac účastníkov. Plánovaná je vždy na prvú prázdninovú sobotu. V obci Starý Tekov sa každoročne koná rekonštrukcia historických bojových operácií "*Boje na Hrone 1945*". Organizátori podujatia, Ministerstvo obrany SR a Konfederácia klubov

vojenskej histórie Slovenska, pripravujú divákovi okrem historických ukážok, tiež ukážky činnosti súčasných profesionálnych ozbrojených síl. Podujatie býva sprevádzané bohatým kultúrnym programom na miestnom amfiteátri. Týmto podujatím si pripomínáme prielom Hrona z 25. marca 1945. Kultúrne podujatie sa organizuje v mesiaci august. V ZVT Biely kameň sa nerealizujú žiadne kultúrne a športové podujatia, ktoré by mali nadregionálny význam.

Mapa 7: Kultúrno-historické pamiatky v ZVT Biely kameň

Map 7: Cultural and historical monuments in ZVT Biely kameň

Zdroj: terénny výskum, 2008

© Design M. Kajanovič, 2009
by AKSR 2.0 a

Realizačné predpoklady

Význam realizačných predpokladov spočíva hlavne v tom, že umožňujú realizovať jestvujúci záujem o účasť na cestovnom ruchu na území, ktoré má na to vhodné predpoklady. Na základe tejto vlastnosti môžeme konštatovať, že realizačné predpoklady cestovného ruchu majú pre rozvoj územia rovnako dôležitú a nenahraditeľnú úlohu ako lokalizačné a selektívne predpoklady. Podľa Mariota (1983) delíme realizačné predpoklady na **komunikačné predpoklady a materiálno technickú základňu** cestovného ruchu. Ťažiskovou úlohou **komunikačných predpokladov** je zabezpečovanie minimálnych časových strát, potrebných na prekonanie vzdialeností medzi pólmi selektívnych a pólmi lokalizačných predpokladov, t.j. medzi miestom trvalého pobytu účastníkov a miestom ktoré chcú navštíviť (Mariot, 1983). V súčasnosti zohráva rozhodujúcu úlohu v preprave osôb v cestovnom ruchu na krátke a stredné vzdialenosti *cestná doprava*. Cestná sieť v oboch združeníach umožňuje prepravu osôb z miesta trvalého bydliska až do miest jednotlivých obcí bez presadania a bez nutnosti využiť iné druhy dopravných prostriedkov. Cestná sieť v **ZVT Hron** je na lepšej úrovni ako v ZVT Biely kameň, pretože cez územie prechádzajú tri cesty I. triedy, zatiaľ čo cez územie **ZVT Biely kameň** len čiastočne prechádza cesta I. triedy. *Železničná trať* prechádza len cez územie ZVT Hron. *Letecká* ako aj *lodná doprava* nie je v daných územiach zastúpená, len v Tekovskom Hrádku sa nachádza nefunkčné letisko. **Materiálno technická základňa** patrí k dôležitým faktorom na rozvoj cestovného ruchu a vidieckej turistiky. Podľa Mariota (1983) pri materiálno – technickej základni rozlišujeme štyri druhy zariadení, ktoré majú ako činitele rozvoja cestovného ruchu rozličný význam. Sú to ubytovacie, stravovacie a zábavné zariadenia, dopravné zariadenia a iné zariadenia materiálno-technickej základne cestovného ruchu.

Sieť **ubytovacích zariadení** formujú osobitné podmienky pre rozvoj cestovného ruchu tým, že umožňujú pobyt účastníkov cestovného ruchu, ktorý je dlhší ako jeden deň. Vplyvy siete stravovacích a zábavných zariadení na lokalizáciu a rozvoj cestovného ruchu sú podstatne slabšie ako vplyvy ubytovacích zariadení. Intenzita návštevnosti miest bez ubytovacích zariadení môže byť síce vysoká, ale dĺžka pobytu účastníkov cestovného ruchu v nich je obmedzená najviac na 12 hodín (Mariot, 1983). Jednotlivé ubytovacie, stravovacie, športové a iné zariadenia v ZVT Hron nám znázorňujú mapy 8 a 9. Vybavenosť mikroregiónu ZVT Biely kameň nám vyjadruje mapa 10. Už podľa týchto máp môžeme vidieť, že ubytovacie, ale hlavne stravovacie a športové zariadenia cestovného ruchu sú vo väčšej miere zastúpené v ZVT Hron ako v ZVT Biely kameň.

Dopravné zariadenia s rekreačnou funkciou tvoria druh zariadení, ktoré uľahčujú účasť obyvateľov na rôznych rekreačných aktivitách (Mariot, 1983). V **ZVT Biely kameň** sa dopravné zariadenia nevyskytujú. V **ZVT Hron** sú dopravné zariadenia zastúpené kompou cez rieku Hron v Starom Tekove a

cyklotrasou z Jura nad Hronom po Starý Tekov. K materiálno – technickej základni cestovného ruchu patria aj ďalšie zariadenia s rekreačnou funkciou a zariadenia, ktoré bezprostredne podporujú rozvoj cestovného ruchu. K zariadeniam, ktoré umožňujú realizovať záujem účastníkov cestovného ruchu o rozličné rekreačné aktivity, patria predovšetkým športové zariadenia, ktoré sa nachádzajú aj v **ZVT Hron a Biely kameň**. V **ZVT Biely kameň** sú športové zariadenia v porovnaní s mikroregiónom Hron na veľmi slabej úrovni. Okrem futbalových ihrísk sa tu nenachádzajú žiadne iné športové areály, čo mikroregiónu nepridáva na atraktivnosti, pretože návštevníci nemajú možnosť tráviť svoj voľný čas inak ako na kúpalisku Santovka.

Mapa 8: Ubytovacie, stravovacie a iné zariadenia cestovného ruchu v ZVT Hron
Map 8: Accommodation, catering and other tourism facilities in ZVT Hron

Zdroj: terénny výskum, 2008

© Design M. Kajanovič, 2009
by AKSR 2.0 a

Mapa 9: Športové zariadenia v ZVT Hron

Map 9: Sports facilities in ZVT Hron

Zdroj: terénny výskum, 2008

© Design M. Kajanovič, 2009
by AKSR 2.0 a

Mapa 10: Ubytovacie, stravovacie a iné zariadenia cestovného ruchu v ZVT Biely kameň

Map 10: Accommodation, catering and other tourism facilities in ZVT Biely kameň

Zdroj: terénny výskum, 2008

© Design M. Kajanovič, 2009
by AKSR 2.0 a

Vnímanie kvality realizačných predpokladov obyvateľmi a návštevníkmi skúmaných území

Pre anketový výskum sme si zvolili vnímanie kvality realizačných predpokladov obyvateľmi a návštevníkmi obcí jednotlivých mikroregiónov. Okrem toho nás zaujímala i návštevnosť sledovaného územia turistami. Anketa prebiehala v obciach v mesiacoch august a september 2008. Jednotliví respondenti boli vyberaní náhodne. Otázky v ankete boli zamerané na respondentov, ktorí tu majú trvalý pobyt (50 %), ako aj na respondentov, ktorí tu boli ako turisti (50 %). Respondentov podľa miesta trvalého pobytu nám znázorňuje graf 1. Všetci skúmaní respondenti (domáce obyvateľstvo a návštevníci) využívajú zariadenia cestovného ruchu a zúčastňujú sa na jeho aktivitách. Anketa v **mikroregióne Hron** sa uskutočnila v polovici augusta a zúčastnilo sa jej 116 respondentov. V **mikroregióne Biely kameň** sa anketový výskum realizoval v druhej polovici augusta až do polovice septembra a zúčastnilo sa ho 123 respondentov. Zastúpenie jednotlivých vekových kategórií obyvateľstva zúčastnených sa výskumu znázorňuje graf 2.

Graf 1: Štruktúra respondentov podľa miesta trvalého bydliska v ZVT Hron a ZVT Biely kameň

Graph 1: Structure of respondents by place of residence in the ZVT Hron and Biely kameň

Spracoval: Kajanovič, 2009

Graf 2: Zastúpenie respondentov podľa veku v ZVT Hron a ZVT Biely kameň
Graph 2: Age representation of respondents in ZVT Hron and ZVT Biely kameň

Spracoval: Kajanovič, 2009

Na otázku, ktorá sa zaoberala tým, či daní respondenti **poznajú názov mikroregiónu**, do ktorého patrí ich obec v ktorej bývajú, resp. ju navštívili ako turisti, prevažná väčšina respondentov v oboch sledovaných územiach odpovedala záporne. Jednou z dôležitých odpovedí respondentov bola odpoveď na otázku **dĺžky ich pobytu** v danom území. Pretože čím dlhšie návštevníci zostanú v mieste rekreácie, tým dané územie získava viac financií. Táto otázka bola položená len návštevníkom a odpovede na ňu znázorňuje tab. 1.

Návštevníci, ktorých pobyt bol dlhší ako jeden deň boli v ZVT Hron najčastejšie ubytovaní u známych, zatiaľ čo v ZVT Biely kameň boli najčastejšie turisti ubytovaní na súkromí (chatová osada v Santovke). Najznámejším ubytovacím alebo stravovacím zariadením v mikroregióne Hron je Ranč u Bobiho a v mikroregióne Biely kameň chatová osada v Santovke. V jednej z otázok sme sa respondentov pýtali na ich hodnotenie daných služieb v zariadeniach v ktorých boli ubytovaní alebo sa v nich stravovali. Služby boli hodnotené stupnicou od 1 po 5 (výborné - 1, chválitebné - 2, dobré - 3, dostatočné - 4, nedostatočné - 5). Výsledné hodnotenie služieb je znázornené v tab. 2 pre mikroregión Hron a v tab. 3 pre mikroregión Biely kameň. V tab. 1 môžeme pozorovať, že návštevníci sa v sledovaných územiach zdržujú najviac do jedného týždňa, z toho prevláda pri ZVT Hron najviac jednodňový výlet (31 %) a pri ZVT Biely kameň je to hlavne týždenný pobyt (27 %), čoho dôsledkom je hlavne prítomnosť termálneho kúpaliska v Santovke.

Tab. 1: Dĺžka pobytu respondentov v ZVT Hron a ZVT Biely kameň
 Table 1: Length of stay of respondents in ZVT Hron and ZVT Biely kameň

Počet respondentov					
Dĺžka pobytu v ZVT Biely kameň			Dĺžka pobytu v ZVT Hron		
Počet dní	abs.	%	Počet dní	abs.	%
1	17	20	1	16	31
2	7	8	2	7	14
3	10	11	3	9	18
4	4	5	4	3	6
5	3	4	5	8	15
1 týždeň	23	27	7	5	10
10 dní	7	8	14	2	4
2 týždne	9	10	2 mesiace	1	2
1 mesiac	2	2	-	-	-
5 týždňov	1	1	-	-	-
2 mesiace	3	4	-	-	-
Spolu	86	100	-	51	100

Zdroj: terénny výskum, 2008, spracoval: Kajanovič, 2009

Tab. 2: Hodnotenie spokojnosti respondentov so službami ubytovacích a stravovacích zariadení v mikroregióne Hron

Table 2: Respondents rating satisfaction with the services of accommodation and catering facilities in the microregion Hron

Známka	Ubytovanie		Stravovanie		Adekvátnosť cien k daným službám		Vybavenie		Možnosti zábavy	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
1.	17	34	28	31,4	21	19,1	43	38,7	27	23,7
2.	21	42	37	41,6	32	29,1	45	40,5	32	28,1
3.	10	20	16	18	39	35,4	19	17,1	36	31,6
4.	2	4	5	5,6	11	10	4	3,6	16	14
5.	0	0	3	3,4	7	6,4	0	0	3	2,6
Spolu	50	100	89	100	110	100	111	100	114	100
Priemerná známka	1,94		2,07		2,55		1,86		2,43	

Zdroj: terénny výskum, 2008, spracoval Kajanovič 2009

Na základe údajov uvedených v tab. 2 a 3 môžeme predpokladať, že návštevníci v ZVT Hron sú najviac spokojní s vybavením ubytovacích zariadení a s kvalitou ubytovania, naopak, najviac sú nespokojní s možnosťami zábavy a cenami v zariadeniach. Návštevníci v ZVT Biely kameň sú tiež spokojní s kvalitou ubytovania, avšak nespokojní sú hlavne s vybavením a možnosťami zábavy.

Tab. 3: Hodnotenie spokojnosti respondentov so službami ubytovacích a stravovacích zariadení v mikroregióne Biely kameň

Table 3: Respondents rating satisfaction with the services of accommodation and catering facilities in the microregion Biely kameň

Známka	Ubytovanie		Stravovanie		Adekvátnosť cien k daným službám		Vybavenie		Možnosti zábavy	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
1.	30	39,0	24	23,5	26	27,7	18	17,5	25	21,7
2.	34	44,1	46	45,1	38	40,4	32	31,1	33	28,7
3.	12	15,6	28	27,5	22	23,4	43	41,8	36	31,3
4.	1	1,3	3	2,9	6	6,4	5	4,8	14	12,2
5.	0	0,0	1	1,0	2	2,1	5	4,8	7	6,1
Spolu	77	100	102	100	94	100	111	100	114	100
Priemerná známka	1,79		2,13		2,15		2,48		2,52	

Zdroj: terénny výskum, 2008, spracoval Kajanovič 2009

Najznámejšie atrakcie alebo zaujímavosti v mikroregióne Hron nám podľa odpovedí respondentov znázorňuje graf 3. Pre respondentov je najznámejšia cyklotrasa (19 %), za ňou nasleduje atrakcia Boje na Hrone (15 %), splav Hrona (13 %) a solná jaskyňa v Starom Tekove (11 %).

Graf 3: Najznámejšie atrakcie a zaujímavosti poznané respondentmi v ZVT Hron

Graph 3: The most attractions and places of interest identified by respondents in ZVT Hron

Spracoval: Kajanovič, 2009

Najznámejšou atrakciou v ZVT Biely kameň je podľa opýtaných kúpalisko Santovka (44 %), potom nasledujú skalné obydlia v Brhlovciach (36 %), pavilón Filagória (10 %), kultúrne podujatia (6 %) a na konci je Tufova kopa (4 %).

%). V ďalšej otázke bolo úlohou respondentov (obyvateľov žijúcich v danom území ako aj návštevníkov) **hodnotiť vybrané služby** v rámci celého **mikroregiónu** prostredníctvom známok 1-5. Výsledky hodnotenia služieb v ZVT Hron nám znázorňuje tab. 4 a v ZVT Biely kameň tab. 5.

Tab. 4: Hodnotenie vybraných služieb v mikroregióne Hron

Table 4: Evaluation of selected services in the microregion Hron

Známka	Ubytovanie		Stravovanie		Adekvátnosť cien		Čistota obcí		Starostlivosť o pamiatky		Možnosti zábavy		Dopravná dostupnosť	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
1.	28	29,8	28	27,4	30	25,8	31	26,7	11	15,5	16	14,2	8	8,7
2.	41	43,6	37	36,3	50	43,1	45	38,8	21	29,6	22	19,5	14	15,2
3.	18	19,1	23	22,6	32	27,5	34	29,3	29	40,8	24	21,2	35	38
4.	5	5,3	11	10,8	3	2,6	6	5,2	9	12,7	32	28,3	26	28,3
5.	2	2,2	3	2,9	1	1	0	0	1	1,4	19	16,8	9	9,8
Spolu	94	100	102	100	116	100	116	100	71	100	113	100	92	100
Priemer. známka	2,06		2,25		2,07		2,12		2,55		3,14		3,15	

Zdroj: terénny výskum, 2008, spracoval Kajanovič 2009

Podľa výsledkov uvedených v tab. 4 a 5 môžeme konštatovať, že obyvateľstvo ako aj návštevníci v ZVT Hron sú najviac spokojní s ubytovacími službami (2,06 priemerná známka) a primeranými cenami v regióne (2,07) a najmenej sú respondenti spokojní s možnosťou sa zabaviť (3,12) a so zlou dopravnou infraštruktúrou (3,21). Respondenti v ZVT Biely kameň sú zase najviac spokojní s udržiavaním čistoty v regióne (2,08) spolu s primeranými cenami za služby (2,16) a najmenej, tak ako je tomu tiež v ZVT Hron s možnosťami sa zabaviť (3,12) spolu so zlou dopravnou infraštruktúrou (3,21).

Tab. 5: Hodnotenie vybraných služieb v mikroregióne Biely kameň

Table 5: Evaluation of selected services in the microregion Biely kameň

Známka	Ubytovanie		Stravovanie		Adekvátnosť cien		Čistota obcí		Starostlivosť o pamiatky		Možnosti zábavy		Dopravná dostupnosť	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
1.	32	27,8	16	14,4	31	25,6	34	29,3	8	8,2	10	8,3	4	3,3
2.	39	33,9	29	26,2	49	40,5	49	42,2	39	40,2	23	19,0	25	20,8
3.	37	32,2	42	37,8	33	27,3	25	21,6	21	21,7	46	38	49	40,8
4.	6	5,1	18	16,2	6	5,0	5	4,3	19	19,6	26	21,5	26	21,7
5.	1	1,0	6	5,4	2	1,6	3	2,6	10	10,3	16	13,2	16	13,4
Spolu	115	100	111	100	121	100	116	100	97	100	121	100	120	100
Priemer. známka	2,17		2,72		2,16		2,08		2,83		3,12		3,21	

Zdroj: terénny výskum, 2008, spracoval Kajanovič 2009

Na otázku, čo opýtaným chýba v mikroregióne Hron, väčšina odpovedala kúpalisko (16 respondentov, čo predstavuje 11 %), nasledujú pláže pri Hrone (14 respondentov - 10 %), lepšie cesty (12 opýtaných - 9 %). V mikroregióne Biely kameň najviac podľa opýtaných absentujú športové areály (25 opýtaných, čo predstavuje 14 %), 19 opýtaných (10 %) povedalo aquapark a 18 respondentov (9 %) odpovedalo viac stravovacích zariadení. Pre rozvoj cestovného ruchu je dôležité, aby sa návštevníci vracali do miest svojej dovolenky. V ZVT Hron nám kladne odpovedalo 38 respondentov, čo predstavuje 74 %, 9 respondentov (18 %) sa nevedelo rozhodnúť a 4 respondenti (8 %) sa vyjadrilo záporne. Výsledky v ZVT Biely kameň boli podobné. 79 opýtaných (92 %) odpovedalo, že sa vrátia, 5 respondentov (6 %) sa nevedelo rozhodnúť a 2 opýtaní (2 %) odpovedali, že sledované územie opätovne navštívia.

Záver

Pre rozvoj cestovného ruchu územia je veľmi dôležitý jeho potenciál z hľadiska prírodných a realizačných predpokladov. Pri hodnotení prírodných predpokladov oboch mikroregiónov môžeme konštatovať, že ZVT Biely kameň má oveľa atraktívnejšie prírodné podmienky pre rozvoj vidieckeho turizmu ako ZVT Hron. Nachádza sa tu viac lesných plôch a tiež reliéf ZVT Biely kameň je z hľadiska cestovného ruchu atraktívnejší a veľkou výhodou je i možnosť využívania minerálneho prameňa. Jediným negatívom v rámci prírodných predpokladov ZVT Biely kameň je nedostatok vodných plôch, ktoré sú vo väčšom množstve zastúpené v ZVT Hron. ZVT Hron má výhodu oproti ZVT Biely kameň v rámci realizačných predpokladov vo veľkom počte ubytovacích, ale predovšetkým stravovacích zariadení a športových areálov, ktorých je v mikroregióne ZVT Biely kameň výrazný nedostatok. ZVT Hron má oveľa lepšiu dopravnú dostupnosť, keďže územím prechádza viacero ciest I. triedy a je napojené aj na železničnú sieť (Kálna nad Hronom). Jednou z výhod je tiež usporadúvanie väčšieho množstva kultúrnych podujatí a atrakcií ako je tomu v ZVT Biely kameň.

Výsledky anketového výskumu, ktorý bol zameraný na kvalitu realizačných predpokladov a návštevnosť priniesli zaujímavé zistenia ovplyvňujúce rozvoj cestovného ruchu v sledovanom území. Jedným z nich je, že návštevníci ZVT Hron sa na území zdržujú najčastejšie jeden deň (31 % opýtaných) a len 10 % opýtaných sa zdrží jeden týždeň. Dĺžka pobytu návštevníkov v ZVT Biely kameň na jeden týždeň je oproti ZVT Hron takmer trojnásobne vyššia (27 % opýtaných). Je to spôsobené hlavne tým, že v ZVT Hron sa nenachádzajú žiadne významné atraktanty, ktoré by predĺžili pobyt návštevníkov. V ZVT Biely kameň je tým atraktantom hlavne termálne kúpalisko. Návštevníci tiež v ankete hodnotili ubytovacie a stravovacie zariadenia. V ZVT Hron boli opýtaní najviac spokojní s vybavenosťou (známka 1,86) a najmenej s výškou cien (2,55). V ZVT Biely kameň boli zase návštevníci najviac spokojní s ubytovacími službami (1,79)

a najmenej so službami, ktoré súviseli so zábavou (2,52). Čo sa týka celkového hodnotenia mikroregiónov, respondenti ZVT Hron boli najviac spokojní s kvalitou ubytovania (priemerná známka (2,06) a v ZVT Biely kameň s čistotou sledovaného územia (2,08). V oboch mikroregiónoch sú respondenti najmenej spokojní s možnosťami zábavy a s dopravnou dostupnosťou. Nízke známky z možností zábavy súvisia tiež s otázkou, čo respondentom najviac chýba v mikroregióne. Respondenti ZVT Hron odpovedali, že kúpalisko a respondenti v ZVT Biely kameň odpovedali športové areály, ktorých majú výrazný nedostatok. Pre všetky územia cestovného ruchu je dôležité, aby sa návštevníci chceli vrátiť späť. 74 % návštevníkov ZVT Hron odpovedalo že sa vrátia, avšak až 92 % bola návratnosť návštevníkov ZVT Biely kameň. Je to spôsobené hlavne prítomnosťou kúpaliska Santovka.

Zo zistených výsledkov výskumu a z predchádzajúcej analýzy vyplýva, že ZVT Biely kameň má lepšie predpoklady pre rozvoj vidieckeho turizmu nielen v dôsledku priaznivejších prírodných predpokladov, ale najmä prítomnosťou výrazných turistických atraktantov (skalné obydlia, termálne kúpalisko), ktoré sú v ZVT Hron menej zastúpené alebo sa vôbec nenachádzajú. Atraktivita ZVT Biely kameň by mohla ešte stúpnuť po dobudovaní stravovacích zariadení a športových areálov. Veľkým prínosom pre oba mikroregióny by však bola ich vzájomná spolupráca a spojenie svojich pozitív i negatív, čo by prinieslo väčšiu atraktivitu sledovaného územia.

Literatúra

- Babinský, J. – Babinský, M. 2004.** Turistika na vidieku. Bratislava : MŠ SR, 2004. 118 s. ISBN 80-85454-72-6.
- Habán, M. – Otepka, P. 2004.** Agroturistika. Nitra : Fakulta agrobiológie a potravinových zdrojov SPU, 2004. 153 s. ISBN 80-8069-451-6.
- Hudák, J. 1977.** Vlastivedný slovník obcí na SR. zväzok A-J. Bratislava : Veda, 1977.
- Konček, M. 1980.** Klimatické oblasti. Mierka 1 : 1 000 000. In Atlas SSR. Mazúr, E. red. Bratislava : SAV; SÚGaK, 1980, s. 64.
- Kopšo, E. 1992.** Geografia cestovného ruchu. 1. vyd. Bratislava : SPN, 1992. 327 s. ISBN 80-08-00346-4.
- Krajská správa ŠÚ v Nitre, 2008.**
- Krnáč, J. 2002.** Mikroregión, základ spolupráce a tvorby partnerstiev. Banská Bystrica : Ekonomická fakulta UMB, 2002.
- Krogmann, A. 2005.** Aktuálne možnosti využitia územia Nitrianskeho kraja z hľadiska cestovného ruchu. Nitra : UKF, 2005. 218 s. ISBN 80-8050-888-7.
- Mariot, P. 1983.** Geografia cestovného ruchu. Bratislava : Veda 1983, 252 s.
- Rusnák, P. 1996.** Rozvoj vidieckych regiónov. In Vidiek - šanca pre ekonomický rozvoj : Zborník referátov z vedeckej konferencie. Nitra : Vysoká škola

poľnohospodárska, 1996. 16 s. ISBN 80-7137-365-6.

Tarábek, K. 1980. Klimaticko-geografické typy. Mierka 1 : 1 000 000. In Atlas SSR. Mazúr, E. red. Bratislava : SAV; SÚGaK, 1980, s. 64.

Zvara, I. – Gašpar, A. 2002. Sklon reliéfu. Mierka 1 : 1 000 000. In Atlas krajiny Slovenskej republiky. Hrnčiarová, T. red. Bratislava : MŽP SR; SAŽP, 2002, s. 89. ISBN 80-88833-27-2.

www.lexikon.sk

www.tassat.sk

SPECIFICS OF RURAL TOURISM IN THE HRON AND BIELY KAMEŇ MICROREGIONS IN THE DISTRICT OF LEVICE

Summary

For tourism development area is very important its potential in terms of natural and feasibility assumptions. When evaluating natural assumptions both micro we can conclude that the ZVT Biely kameň much more attractive natural conditions for the development of rural tourism as a ZVT Hron. There are more forest areas and also relief ZVT Biely Kameň is the tourism attractive and great advantage is the possibility of using mineral spring. The only downside under natural assumptions ZVT Biely Kameň is the lack of water bodies, which are represented in greater amounts in the ZVT Hron. ZVT Hron has an advantage over ZVT Biely kameň under implementation assumptions in a large number of accommodation, but above all catering facilities and sports arenas, which is in the microregion ZVT Biely kameň marked lack. ZVT Hron has a much better road access, as the area goes through a number of first-class roads and is well connected to the railway network (Kálná nad Hronom). One of the advantages is also organizing large amounts of cultural events and attractions as is the ZVT Biely kameň.

The results of a poll, which focused on the quality of implementation assumptions and visit yielded interesting findings affecting tourism development in the study area. One is that visitors ZVT Hron is staying in the most common one day (31% of respondents) and only 10% of respondents refrain one week. Length of stay of visitors in ZVT Biely kameň for one week compared ZVT Hron is almost three times higher (27% of respondents). It is mainly due to ZVT Hron that there are no significant attractants that would prolong the stay of visitors. The ZVT Biely kameň is the attractant mainly thermal baths. Visitors also evaluated in the survey and hospitality. The ZVT Hron were interviewed more than satisfied with the amenities (Mark 1.86) and at least the level of prices (2.55). The ZVT Biely kameň were again guests most satisfied with the accommodation services (1.79) and least with the services related to entertainment (2.52). In the overall assessment of micro, ZVT Hron respondents were most satisfied with the quality of

accommodation (average mark (2.06) and ZVT Biely kameň with the purity of the reference area (2.08). In both microregions respondents are least satisfied with entertainment and transport links. Low marks of entertainment options also related to the question of what respondents most lacking in microregion. Respondents ZVT Hron replied that the pool and respondents ZVT Biely kameň replied sports facilities, which have a significant deficiency. For all area tourism is important that visitors wanted to go back. 74% of visitors ZVT Hron answered that they are returned, but only 92% were return visitors ZVT Biely kameň. It is caused mainly by the presence of swimming Santovka.

From the findings of research results from the foregoing analysis that the ZVT Biely kameň has better conditions for the development of rural tourism, not only due to favorable natural conditions, but by the presence of significant tourist attractants (cliff dwellings, thermal bath), which are ZVT Hron underrepresented or completely cleared. Attractiveness ZVT White stone could still rise after completion catering facilities and sports facilities. Great benefit to both microregions, however, was their mutual cooperation and link their positive and negative, bringing greater attractiveness of the reference area.

RNDr. Jana Némethová, PhD.

Katedra geografie a regionálneho rozvoja FPV UKF v Nitre

Trieda A. Hlinku 1, 949 74 Nitra

E-mail: jnemethova@ukf.sk

Mgr. Martin Kajanovič

Rázusova 49

942 01 Šurany

E-mail: kajanovicm@gmail.com